



København, 16. september 2024

Kære udenrigsminister,

På baggrund af en appel til et internationalt netværk af NGO'er fra vores ungarske søsterorganisation, Hungarian Helsinki Committee,

med henvisning til international bekymring angående det ungarske parlaments vedtagelse af lov LXXXVIII om beskyttelse af national suverænitet og oprettelsen af det dertil knyttede Sovereignty Protection Office,

og af hensyn til EU's troværdighed angående de forestående optagelsesforhandlinger med nye kandidatlande,

ønsker Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder (DHK) at pege på vigtigheden af, at EU's medlemslande selv lever op til de krav, som EU stiller til de nye kandidatlande i optagelsesforhandlingerne vedr. respekt for demokratiske og retsstatslige normer og standarder. Ungarn har gang på gang negligeret anbefalinger til lovgivning, der kunne bringe landet til at leve op til sine forpligtelser, senest i forbindelse med loven til beskyttelse af national suverænitet (jf. baggrundsnotat). EU – og Europarådet – kan miste troværdighed med et medlemsland, som næppe selv ville kunne optages i henhold til de optagelseskriterier, man bedømmer de nye ansøgerlande på.

Med henvisning til Europarådets Ministerkomité's erklæring fra 10. november 1994 om medlemsstaternes "overholdelse af forpligtelser" og de heri angivne modaliteter og de fem nordiske udenrigsministres fælles støtteerklæring fra juni 2021 om Europarådets vigtighed, opfordrer DHK hermed udenrigsministeren til at:

- Danmark i Europarådets Ministerkomité alene eller sammen med andre f.eks. de nordiske og baltiske lande, snarest tager initiativ til, at der foretages en nærmere afklaring af i hvilket omfang Ungarn opfylder de med medlemskabet af Europarådet påtagne forpligtelser
- Sekretariatets juridiske tjeneste derfor anmodes om at udarbejde et resposum – med inddragelse af bl.a. generalsekretærens korrespondance med den ungarske regering, Venedig-Kommissionens udtalelser om Ungarn og Europarådets parlamentariske Forsamlings vedtagelser om Ungarn – der kan belyse dette for Europarådet og dets medlemsstats troværdighed vigtige spørgsmål
- Danmarks delegation til Europarådets Parlamentariske Forsamling samt Venedig-Kommissionen underrettes om initiativet

- Iværksætte udsendelse af en pressemeddelelse om initiativet til dansk, nordisk og international presse.

Når sekretariatets responsum foreligger, foreslår DHK, at Danmark o.a. anmoder om en foreløbig drøftelse af papiret i Ministerkomitéen, og at det litauiske formandskab anmodes om at invitere den ungarske udenrigsminister til at deltage i mødet. Det litauiske formandskab anmodes om en formandsudtalelse om drøftelsens indhold.

Næste skridt kan alt efter omstændighederne være at sekretariatet på Ministerkomitéens anmodning og med Ungarns accept:

- 1) udarbejder en handlingsplan, hvis implementering vil bringe Ungarn i nødvendig overensstemmelse med dets påtagne forpligtelser, *eller at*
- 2) medlemsstater overvejer at indlede en statsklage mod Ungarn ved Den europæiske Menneskerettighedsdomstol

DHK ville foretrække, at Ministerkomiteen med udgangspunkt i de forhåndenværende modaliteter arbejder for forbedring og opretholdelse af retsstat, demokrati og menneskerettigheder i Ungarn, men vil, under hensyntagen til Europarådets troværdighed, ikke undlade at nævne en tredje, logisk følgende "sidste udvej", nemlig, at:

- 3) medlemsstater overvejer en påkaldelse af statuttens artikel 7 om en medlemsstats beslutning om udtræden af Europarådet eller af artikel 8 om en medlemsstats suspendering fra retten til at lade sig repræsentere og anmodning om at udtræde. Efterkommes denne anmodning ikke, kan Ministerkomitéen beslutte, at medlemmet er ophørt med at være medlem af Europarådet fra en dato, som Ministerkomitéen fastsætter.

Der erindres om, at Danmark, Norge og Sverige og Nederlandene tog skridt til en statsklage mod Grækenland i 1967 og udenrigsminister Poul Hartling spillede en toneangivende rolle i forbindelse med Grækenlands udmeldelse af Europarådet samme år. Danmark har også sammen med andre lande været medvirkende i statsklager mod Tyrkiet.

Med venlig hilsen,

Den Danske Helsinki Komité for Menneskerettigheder


Asbjørn Storgaard

Formand

Kopi til: Statsministeren, Formanden for Folketingets delegation til Europarådets parlamentariske Forsamling, Formanden for Det udenrigspolitiske Nævn, Formanden for Udenrigsudvalget, Formanden for Europaudvalget

Baggrundsnotat

Foranlediget af generel bekymring for udviklingen i Ungarn mod stadig mere autoritære og antidemokratiske tilstande, der truer en række menneskerettigheder, senest eksemplificeret ved vedtagelsen i det ungarske parlament d. 12.12.23 af lov *LXXXVIII on National Sovereignty Protection* samt oprettelsen af et *Sovereignty Protection Office*, og på baggrund af en appel fra vores ungarske søsterorganisation, Hungarian Helsinki Committee, henviser Den danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder til:

- *Venedig-Kommissionens* udtalelse af 19.3.24 vedr. lov *LXXXVIII on National Sovereignty Protection*, hvori det fremhæves, at loven indeholder en række vidtrækkende bestemmelser, der begrænser den generelle mulighed i landet for på baggrund af udenlandske donationer at gennemføre civilsamfundsaktiviteter. Venedig-Kommissionen vurderer, at disse bestemmelser ikke er overensstemmelse internationale standarder for beskyttelse af national suverænitet, og at de fremsættes umotiveret i loven.
- at *Venedig-Kommissionen* i ovennævnte udtalelse tillige fremholder, at lov *LXXXVIII on National Sovereignty Protection* ikke i tilstrækkeligt omfang garanterer en uafhængighed for det *Sovereignty Protection Office*, hvis oprettelse er knyttet til lovvedtagelsen. Desuden udtaler Venedig-Kommissionen, at dette kontor tilføres et uhørt vidtrækkende og vagt defineret mandat.
- at *Europakommissionen* inkluderede pågældende ungarske lov i sin ”infringement package” i februar 2024 og igangsatte den dertilhørende overtrædelsesmekanisme, idet Europakommissionen fandt, at loven krænker adskillige grundlæggende rettigheder nedfældet i EU’s Charter om Grundlæggende Rettigheder, såsom retten til respekt for privat- og familieliv, retten til beskyttelse af personoplysninger, ytrings- og informationsfriheden, forsamlingsfriheden, EU-borgeres valgret, retten til en effektiv domstolsprøvelse og en retfærdig rettergang, retten til ikke at inkriminere sig selv og advokatprivilegiet, mv.
- *Europarådets menneskerettighedskommissær, Dunja Mijatovic*’ udtalelse af 27.11.23, hvori hun forholder sig til udkastet til den pågældende lov, som hun kræver tilbagetrukket, idet loven ifølge hendes vurdering vil udgøre en signifikant trussel mod menneskerettighederne i Ungarn. Mijatovic refererer i denne forbindelse til, at hun igennem længere tid har udtrykt bekymring for udviklingen i Ungarn, herunder for indførelsen af arbitrær lovgivning, der begrænser civilsamfundets råderum (2016) og for retsreformer der begrænser domstolenes uafhængighed (2018 og 2019)
- At FN’s ”*Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression*” og FN’s ”*Special Rapporteur on the situation of human rights defenders*” i en fællesskrivelse af 8.12.23 til det ungarske parlament, hvori de forholder sig til lovudkastet, udtrykker deres dybe bekymring for, at denne lovgivning vil underminere retten til ytringsfrihed og fredelig forsamling i Ungarn.